

Sygn. akt IV CZ 84/15

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Wojciech Katner (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku M. R.
przy uczestnictwie E. Spółki Akcyjnej z siedzibą w G.
o ustanowienie służebności i zasiedzenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 stycznia 2016 r.,
zażalenia wnioskodawcy
na postanowienie Sądu Okręgowego w G.
z dnia 8 lipca 2015 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawcy M. R. od postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 26 marca 2015 r., mocą którego oddalona została apelacja wnioskodawcy w sprawie z udziałem E. o ustanowienie służebności i zasiedzenie. Odrzucenie skargi nastąpiło ze względu na nie wskazanie przez skarżącego, w jakim zakresie zaskarża postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 26 marca 2015 r., co jest niezbędne do określenia granic rozpoznania w postępowaniu kasacyjnym. Stanowiło to uchybienie ustawowemu obowiązkowi wynikającemu z art. 384⁴ § 1 pkt 1 k.p.c. i skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

We wniesionym zażaleniu wnioskodawca zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie w zaskarżonym postanowieniu art. 398⁶ § 2 w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji, polegające na odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu niedopełnienia przez stronę wymagań formalnych do wniesienia tej skargi, co pozbawiło stronę prawa do sądu z punktu widzenia „prawa do odpowiedniego ukształtowania procedury zgodnie z wymaganiami sprawiedliwości i stanowiło naruszenie zasady sprawiedliwości (rzetelności) proceduralnej”; art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c. przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że nie stanowi wskazania zakresu zaskarżenia określenie wartości przedmiotu zaskarżenia oraz zgłoszenia wniosku o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości oraz orzeczenie co do istoty sprawy, poprzez oddalenie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności w całości i jednocześnie uwzględnienie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu w całości, zgodnie z wnioskiem i zasądzenie odpowiedniego wynagrodzenia, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w całości.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z zasądzeniem kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie należało uwzględnić. Sąd Okręgowy odrzucając skargę kasacyjną prawidłowo przyjął, że formułując skargę pełnomocnik wnioskodawcy nie wskazał przed podaniem podstaw kasacyjnych, że odnoszą się one do zaskarżonego postanowienia w całości. Jak wynika z art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c. skarga powinna zawierać obok oznaczenia orzeczenia, od którego jest wniesiona – wskazanie, czy orzeczenie to jest zaskarżone w całości, czy w części, a następnie dopiero przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie oraz wnioski o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany.

Tego skarżący nie uczynił w takiej kolejności i podchodząc do wskazanego przepisu dosłownie, a tak powinien to uczynić profesjonalny pełnomocnik wnioskodawcy, to nie wskazanie zakresu zaskarżenia jest wadą konstrukcyjną skargi. Z tych względów w orzecznictwie występuje surowy pogląd o braku możliwości rekonstruowania zakresu zaskarżenia skargą kasacyjną przez sąd, a w konsekwencji, o konieczności jednoznacznego sformułowania go przez skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 października 1997 r., II CKN 404/97, OSNC 1998, nr 4, poz. 59). Jest jednak i łagodniejsze spojrzenie na tę kwestię wtedy, gdy na podstawie innych elementów wniesionej skargi można ustalić zakres zaskarżenia (tak Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 28 listopada 2014 r., I CZ 86/14, nie publ. i z dnia 10 września 2015 r., II CZ 48/15, nie publ.). Jest to uzasadnione zwłaszcza wtedy, gdy ten zakres można ustalić bez trudu i niewątpliwie.

Chociaż więc we wniesionej skardze zakres zaskarżenia nie został wskazany wprost, ale wyraźnie wynika on z zakresu żądań skarżącego, w których ten zakres został już wyrażony *expressis verbis*. Zakres ten wynika ponadto z charakteru samej sprawy, w której zaskarżenie jest możliwe albo w całości, albo traci ono znaczenie prawne i tylko zaskarżenie w całości sprawia, że treść skargi może zachować logiczną spójność (o sytuacji odwrotnej jest mowa w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2015 r., I CZ 76/15, nie publ.). Wniosek ten potwierdza także wartość przedmiotu zaskarżenia, odpowiadającego całości roszczenia, jakiego skarżący dochodził w dotychczasowym toku postępowania. We wspomnianych postanowieniach Sądu

Najwyższego o sygn. akt I CZ 86/14 i II CZ 48/15 traktuje się oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia za równoczesne wskazanie zakresu zaskarżenia skargą kasacyjną. Idąc po myśli tej linii orzecznictwa należało uznać zaskarżone postanowienie za rozstrzygnięcie zbyt formalistyczne.

Z tych względów należało na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzec jak w postanowieniu.

kc